

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.22.184/2017/7.

A tanács tagjai: . Kollár Márta tanácselnök
. Puskás Péter előadó bíró
. Kocsis Ottilia bíró

A felperes:

A felperes képviselője: . Fekete Adrienn ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: . Nagy Attila ügyvéd

A per tárgya: kölcsön megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Ítéltőtanács
Gf.III.30.092/2017/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Törvényszék
6.G.40.063/2016/15.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet azzal tartja fenn hatályában, hogy a felperes által az alperesnek fizetendő másodfokú perköltség összegét 607.000 (hatszázhétezer) forintról 222.250 (kétszázhuszonkétezer-kétszázötven) forintra leszállítja.

- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

- A le nem rótt 600.000 (hatszázezer) forint felülvizsgálati

eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 2007. november 29-én kelt „tartozás elismerő nyilatkozat” megnevezésű okirat szerint az alperes elismerte, hogy a felperestől 6.000.000 forintot kölcsön címén átvett. Az okiratra a felperes rávezette, hogy a visszafizetés határideje 2008. november 29.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [2] A felperes keresetében egyebek mellett kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a 6.000.000 forint kölcsön visszafizetésére.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte, arra való hivatkozással, hogy kölcsönt a felperestől nem kapott.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 6.000.000 forintot és ennek a kamatait, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint az ítéletkorábbi hatályon kívül helyező végzésének indokolására is tekintettel a 2007. november 29-i okirat tartalma valószínű és meg nem hamisítottnak tekinthető, ezért az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 197. § -a szerint egyszerű okiratként volt értékelhető. Ez az okirat elegendő volt annak bizonyítására, hogy az alperes kölcsön jogcímén átvett a felperestől 6.000.000 forintot. Az okirattal szemben ezért az alperesnek kellett volna bizonyítania a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján azt, hogy a felperestől ennek ellenére nem vett át pénzt, a felperessel kölcsönszerződést nem kötött. Az alperest a bizonyítási kötelezettség e tekintetben nem a régi Pp. 196. § (1) bekezdése, hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 242. § (1) bekezdése alapján terhelte, mert az okirattal az alperes tartozáselismerő nyilatkozatot tett, annak a megtételéhez pedig a törvény nem kíván meg teljes bizonyító erejű magánokirati formát. A bíróság felhívására a felperes megjelölte, hogy mikor és milyen részösszegekben kerül sor a kölcsönadásra és ehhez okirati igazolásokat is csatolt. Mindezeket a régi Pp. 206. § (1) bekezdése szerint mérlegelve az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a kölcsönadás időszakában folyamatos, rendszeres jövedelemmel rendelkezett. Fennállt tehát a lehetősége a

kölcsönadásra még akkor is, ha az ebben az időszakban értékesített, de a felperes másik lánya tulajdonát képező gépkocsi vételárát a bíróság figyelmen kívül hagyta, mert nem merült fel olyan körülmény, amiből arra lehetne következtetni, hogy a befolyt vételárral a felperes rendelkezhetett. Mindezekre tekintettel az alperes nem tudott eleget tenni az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, nem tudta igazolni, hogy ne vett volna át 6.000.000 forintot és a kölcsönszerződés ne jött volna létre, ezért az elsőfokú bíróság kötelezte annak és járulékainak a megfizetésére.

- [5] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, a fellebbezett részét részben megváltoztatta és a felperes keresetét teljes terjedelmében elutasította. Az ítélet fellebbezett részét egyebekben helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Nyugdíjfolyósító Igazgatósága Folyósítási Osztályának a tájékoztatása szerint a felperes 2006 és 2007 évben összesen 539.785 forint nyugdíjat kapott, amelyből egyéb bizonyíték hiányában nem vonható le az a következtetés, hogy a felperes a kölcsönszerződés megkötését megelőzően folyamatosan olyan jövedelemmel rendelkezett volna, amely a 6.000.000 forint kölcsönre kellő fedezetet jelentett. E tekintetben a felperes egyéb bizonyítékot nem adott elő és ilyenre nem is hivatkozott. A peres eljárás során a felperes a rendszeres jövedelmi és vagyoni helyzetével kapcsolatosan maga adta elő, hogy rászoruló, veszélyeztetett helyzetben van és ezért kérte költségkedvezmény biztosítását. Nem volt tehát megállapítható, hogy a kölcsönadott 6.000.000 forintból 2.300.000 forintot a felperes a rendszeres és visszatérő jövedeleméből adhatott volna. A további 3.700.000 forint tekintetében a felperes eltérő nyilatkozatokat tett, mert az eljárás korábbi szakaszában benyújtott fellebbezésében még azt adta elő, hogy a kölcsönt a szülei örökségéből, kárpótlási jegyekből származó bevételéből biztosította. Ezzel szemben a megismételt eljárás során már arra hivatkozott, hogy a pénz a rendszeres rokkant nyugdíjából, a B. Á. által 2005. június 22-én kifizetett 3.700.000 forintból és a forgalmi rendszámú gépjármű, valamint egy létavértési ingatlan eladásából származó bevételeiből állt rendelkezésére. A felperes nem tudta magyarázatát adni annak, hogy az állításait miért változtatta meg, de ezeket a változtatásokat az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, ahogyan azt sem, hogy a B. Á. által megfizetett pénzösszeg alperes részére történő átadására kizárólag abból következtetett, hogy adott időszakban az alperes által hivatkozott egészségmegőrző gépeket nem maga a felperes, hanem a cége az A. Kft. vásárolta. A felperes korábbi tárgyalás során tett nyilatkozatából levonható az a következtetés is, hogy a felek nem kívántak kölcsönszerződést kötni, a pénzeszközök átadásával a felperes az alperest meg akarta segíteni, "helyzetbe hozni" a

vállalkozásaiban. A kölcsönszerződés lényeges tartalmi eleme azonban a meghatározott összegű kölcsön visszafizetésére való kötelezettségvállalás, amelynek hiányában a kölcsönszerződés létrejötte nem állapítható meg. A kölcsönszerződés létrejöttét az is aggályossá tette, hogy az eljárás kezdetén a felperes úgy nyilatkozott, hogy a kereseti kérelmeit az alperes által elkövetett súlyos jogsértések miatt terjeszti elő, amelyek miatt őt megtagadta. Ez magyarázatul szolgálhat arra is, hogy utóbb miért követeli vissza az alperesnek juttatott pénzeszközöket. Mindezeket figyelembe véve a másodfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a felperes nem tudott megfelelően eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének abban a tekintetben, hogy mely időpontokban, milyen összegű pénzek átadásával kapott tőle az alperes összesen 6.000.000 forintot. Nem igazolta, hogy rendelkezett volna olyan pénzeszközökkel, amelyeknek a felhasználásával a kölcsönszerződés teljesíthető volt és nem volt megállapítható kétséget kizáró módon az sem, hogy a ténylegesen átadott pénzek kölcsönök lettek volna. A felperes tehát az elsőfokú bíróság ez irányú tájékoztatása ellenére nem tudta bizonyítani azokat a tényállításait, amelyekre alapítottnak a kereseti kérelmét előterjesztette, így az alperes eredményesen döntötte meg a tartozáselismerő nyilatkozat tartalmát.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[6] A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását. Másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett a másodfokú bíróságot kérte új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezni. A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a korábbi hatályon kívül helyező végzésben foglaltaknak megfelelően állapította meg, hogy az alperes tartozáselismerő nyilatkozatban közölt nyilatkozata tartozáselismerésként nem értékelhető, de okirati bizonyítékként igen és így azzal szemben már az alperesnek kell bizonyítania, hogy az okirat ellenére a felperestől nem vette át a pénzt. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság megadta a tájékoztatást az alperesnek is, lefolytatta a szükséges bizonyítást és megalapozott ítéletet hozott. A másodfokú bíróság ítéletében foglaltak szerint a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatás arra is vonatkozott, hogy az alperes bizonyítási indítványa folytán le kell folytatni bizonyítást arra vonatkozóan, hogy a felperes rendelkezett-e a kölcsön nyújtásához szükséges pénzeszközökkel. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak adott utasítása, majd pedig az ítélethozatal során iratellenes döntést hozott és önmagának ellentmondó megállapításra jutott annak ellenére, hogy az alperesnek az állított tagi kölcsönre vonatkozó bizonyítási indítványa nem volt, a nyugdíjadatok pedig már korábban is

rendelkezésre álltak. Téves azonban a másodfokú bíróság következtetése abban a tekintetben is, hogy a peres feleket milyen bizonyítási kötelezettség terhelte. Az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a régi Ptk. 242. § (1) bekezdésében foglaltakat, míg azt a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta és a döntését csak arra alapozta, hogy a felperes milyen jövedelmet tudott igazolni. Ebben a körben a döntését a nyugdíjfolyósító igazgatóság tájékoztatására alapította és arra, hogy ez alapján a felperes nem rendelkezett olyan jövedellel, amelyből ilyen összegű kölcsönt nyújthatott. Ebben a tekintetben azonban a felperesnek a járásbíróság 9.G.40.082/2013/22. számú végzése ellen benyújtott fellebbezéséből az ellenkezőjére lehet következtetni. A kölcsön nyújtásától a peres eljárás megindításáig már több év telt el, erre és a felperes életkorára tekintettel tehát nem vonható le alapos következtetés arra vonatkozóan, hogy azért mert a felperes anyagi helyzete már nem kedvező, ne rendelkezett volna a kölcsönök nyújtásakor a megfelelő anyagi fedezettel. A másodfokú bíróság a döntésében a felperes terhére értékelhető tényeket figyelembe vette, de nem értékelte az alperes terhére eső körülményeket. Az alperes ugyanis folyamatosan tagadta, hogy aláírta volna a tartozáselismerő nyilatkozatot, az aláírást csak a szakértői véleményt követően ismerte el. Alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a felperes által gyakorolt lelki terror miatt írta alá az okiratot, mert e tekintetben bizonyítási indítványa sem volt. Téves a másodfokú bíróság azon megállapítása, amely szerint nem volt kétséget kizáró módon megállapítható, hogy az alperes részére átadott pénzek kölcsönök lettek volna. Az alperes a tartozáselismerő nyilatkozatot aláírta, azzal szemben nem tudta bizonyítani, hogy ne állt volna fenn a tartozása. Az alperesnek az okirattal szemben a régi Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján kellett volna bizonyítania és nem a régi Pp. 196. § (1) bekezdése szerint. Az elsőfokú bírósággal ellentétesen és tévesen jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes a tartozáselismerő nyilatkozat tartalmát megdöntötte. A felperes ügyvéd által ellenjegyzett okirati bizonyítékokkal támasztotta alá, hogy a kölcsönök nyújtásához megfelelő források álltak rendelkezésére a B. Á. részére kifizetett és visszakapott 3.700.000 forintból. Okirattal támasztotta alá a felperes azt is, hogy ebben az időszakban öröklés útján is jelentős összeghez jutott és ennek a bizonyítását részben az elsőfokú bíróság is elfogadta. A felperes tehát igazolta a teljesítőképességét és a másodfokú bíróság jogszabálysértő mérlegeléssel, tévesen értékelte a bizonyítékokat. Hivatkozott a régi Pp. 206. §. (1) bekezdésének és a 221. § (1) bekezdésének sérelmére, valamint arra is, hogy az alperes részére a munkadíjat a jogszabályban foglaltak szerint kellett volna megállapítani, mert az alperes és jogi képviselője között díjmegállapodás nem volt.

- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségben történő

marasztalására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [9] A Kúria a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, ennek megfelelően a felülvizsgálati eljárás tárgyát csak a 6.000.000 forint kölcsönre vonatkozó kereseti kérelem képezte. Az eljárás bíróságok e tekintetben a tényállást az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárták, azt a másodfokú bíróság helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetéseket vont le, a jogerős ítélet ezért nem jogszabálysértő.
- [10] Az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásnak megfelelően, helyesen állapította meg a feleket terhelő bizonyítási kötelezettséget és ennek megfelelően az eljárás során helytállóan tájékoztatta arról a peres feleket. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges terjedelemben le is folytatta, e tekintetben a felperes sem adott elő a felülvizsgálati kérelmében aggályokat. A felülvizsgálati kérelem ennek megfelelően alapvetően tehát azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, az elsőfokú bíróság döntésének a felülmérlegelésével, eltérő következtetésekre jutott.
- [11] A Kúria kialakult és irányadó joggyakorlatának megfelelően a felülvizsgálati eljárás során általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta, vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan iratellenes, okszerűtlen, vagy logikai ellentmondásokat tartalmazó értékelése adhat alapot.
- [12] A perbeli esetben alappal hivatkozott a másodfokú bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak az értékelését, hogy a felperes az eljárás egyes szakaszaiban más tényelődást tett a kölcsönadott összeg származása tekintetében. Nem volt okszerűtlen a másodfokú bíróság részéről az sem, hogy a felperes által a kölcsön eredetére tett és már pontosított nyilatkozatot tételesen vizsgálta, hiszen a felperes állításait csak egy egyszerű és az alperes által kétségbe vont tartalmú okirat támasztotta alá. A 2016. május 9. napján kelt keresetpontosításában és bizonyítási indítványában a felperes – a korábbi tényelődásával szemben – már nem hivatkozott arra, hogy a pénz örökségéből állt volna a rendelkezésére. Nem volt ezért téves az, hogy ezt a megváltoztatott előadást a másodfokú bíróság nem vette figyelembe, de helyes volt

az a meglátás, amely szerint a felperes eltérő nyilatkozatokat tett az összeg eredetére vonatkozóan és ezeket az eltéréseket semmivel sem indokolta.

- [13] Utalni kell ebben a körben arra is, hogy a tartozás elismerése sem változtatja meg a tartozás jogcímét, a tartozáselismerő nyilatkozat alapján jogot érvényesíteni kívánó személy is köteles megjelölni a tartozásnak a jogcímét, az érvényesíteni kívánt jogot, mert a tartozás elismerése nem hoz létre a korábbi jogalaptól független, új kötelezettségvállalást. Amennyiben a megjelölt jog nem áll fenn, úgy a tartozást elismerő fél sem kötelezhető a nyilatkozata alapján teljesítésre, azaz a tartozás elismerése a bizonyítási teher megfordulását eredményezi, de nem eredményez egy, az alapjául szolgáló jogviszonytól független kötelezettségvállalást. (EBH2001. 411.)
- [14] A felperes által előadottak értékelésével a másodfokú bíróság alappal jutott arra a következtetésre, hogy az a rendszeres havi jövedelem, amivel a felperes abban az időszakban rendelkezett, nem tette lehetővé nagyobb összegű kölcsön nyújtását. A felperes nem igazolta, hogy a közölteknél nagyobb jövedelme lett volna, így a másodfokú bíróság ezzel kapcsolatos megállapításai nem tekinthetők iratellenesnek. A felperes jelenlegi jövedelmi és vagyoni viszonyaiból valóban csak áttételesen lehet levonni következtetéseket a 2006 évet megelőző állapotokra, de ez mégis utal arra, hogy a vagyoni helyzete akkor sem lehetett lényegesen kedvezőbb, mivel a felperes semmilyen magyarázatot nem adott az azóta bekövetkezett elszegényedésére. A hivatkozott gépkocsi nem a felperes tulajdonát képezte, így valóban aggályos, hogy milyen módon rendelkezett volna az annak értékesítéséből befolyt vételárral. Nem volt alaptalan a másodfokú bíróság érvelése a B. Á-tól befolyt pénzüsszeg tekintetében sem, mert abból az alperes hivatkozásának megfelelően a felperes finanszírozhatta a cége által ez időben megvalósított gépvásárlást. Ezt a hivatkozást ugyanis nem zárta ki önmagában az a körülmény, hogy a gépek vevője a cég volt és nem a cég tulajdonosa a felperes magánszemély.
- [15] A felülvizsgálattal támadott, a kereseti kérelmet elutasító rendelkezés azon alapult, hogy a másodfokú bíróság mérlegelése szerint a rendelkezésre álló peradatok alapján a felperes a bíróság ez irányú felhívása ellenére sem tudta bizonyítani, hogy lett volna lehetősége 2006 évben, a nyilatkozat megtételét megelőzően 6.000.000 forint kölcsönadására. Ezt a tényt a másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése alapján állapította meg, a mérlegelésre azonban a kifejtettek alapján nem volt jogszabálysértő, így a felülvizsgálati eljárásban a Kúriának nem volt sem oka, sem jogi lehetősége a mérlegeléssel meghozott döntés felülmérlegelésére.
- [16] Annak, hogy ezt a hivatkozott tényt a felperes nem tudta

bizonyítani az a jogkövetkezménye, hogy a 6.000.000 forint megfizetésére vonatkozó kereseti kérelme megalapozatlan és ezért azt el kellett utasítani. Ebből eredően az ügy megítélése szempontjából nem voltak relevánsak a felperes, illetve az eljáró bíróságok egyéb hivatkozásai, így az alperes bizonyítást nem nyert egyéb nyilatkozatai, vagy az, hogy valóban kölcsönszerződés jött-e létre a felek között, vagy más jogviszony állt fenn közöttük.

[17] A felperes a felülvizsgálati kérelmében tévedett a perköltség számítás tekintetében, mert a másodfokú bíróság azt, az ítéletének indokolása szerint nem a fél és a jogi képviselője közti szerződés, hanem a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) alapján állapította meg. (Gf.III.30.092/2017/6. számú ítélet, 13. oldal második bekezdés.) A másodfokú bíróság azonban az indokolásából megállapíthatóan nem a hivatkozott Gf.III.30.670/2015/7. szám alatti hatályon kívül helyező végzésben megállapított perköltség 95.250 forint összegét, hanem a le nem rótt 480.000 forint fellebbezési illeték összegét adta hozzá az általa helyesen megállapított másodfokú perköltség összegéhez, ezért a határozat e tekintetben helytelen.

[18] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján azzal tartotta fenn hatályában, hogy a felperes által fizetendő perköltség összegét az indokolásnak megfelelő mértékűre szállította le.

Záró rész

[19] A felek az ügyben tárgyalás tartását nem kérték, ezt a Kúria sem tartotta szükségesnek, így a döntését a régi Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozta meg.

[20] A Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó régi Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest, az alperes javára az IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított és a 4/A. § (1) bekezdése szerint Áfá-val növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[21] A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

[22] Az ítélettel szemben a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k. előadó
bíró, dr. Kocsis Ottilia s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző